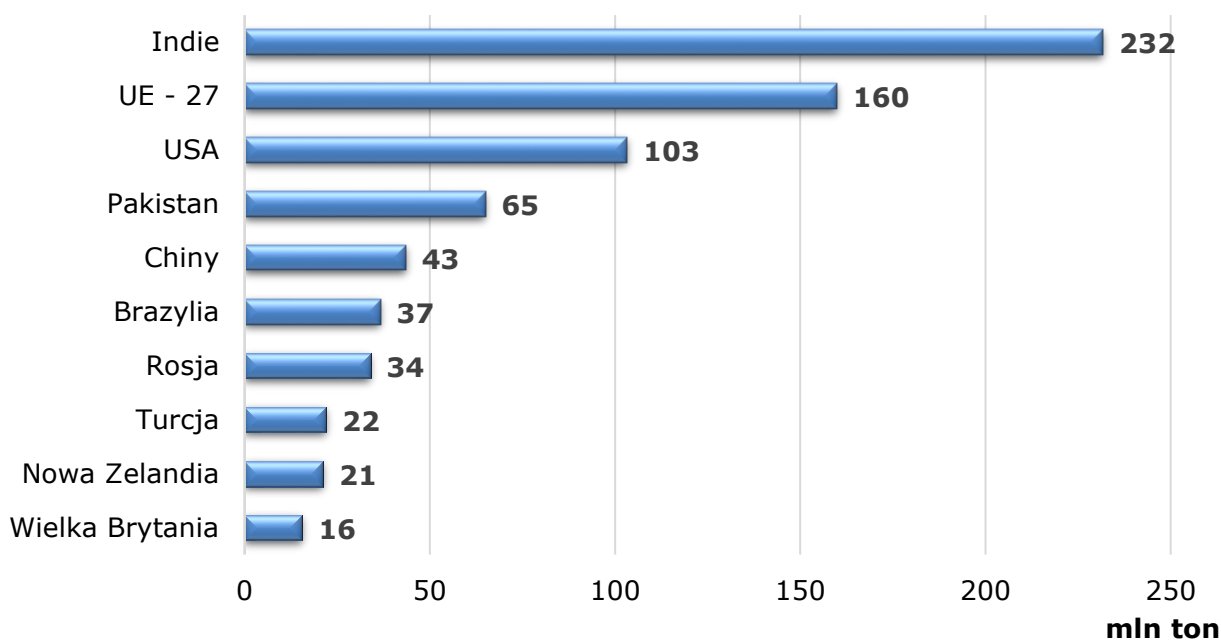

Sytuacja podażowo-popytowa i cenowa na rynku mleka i produktów mlecznych

W okresie pierwszych trzech kwartałów 2023 r., pomimo niewielkiego obniżenia produkcji surowca w niektórych regionach świata, utrzymał się umiarkowany, wzrostowy trend w globalnej produkcji mleka, co determinowane było przede wszystkim jej dalszym rozwojem na kontynencie azjatyckim oraz w Ameryce Północnej i Środkowej. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) przewiduje, że w całym 2023 r. światowa produkcja mleka osiągnie poziom 949,9 mln ton, o 1,3% wyższy niż w roku 2022¹.

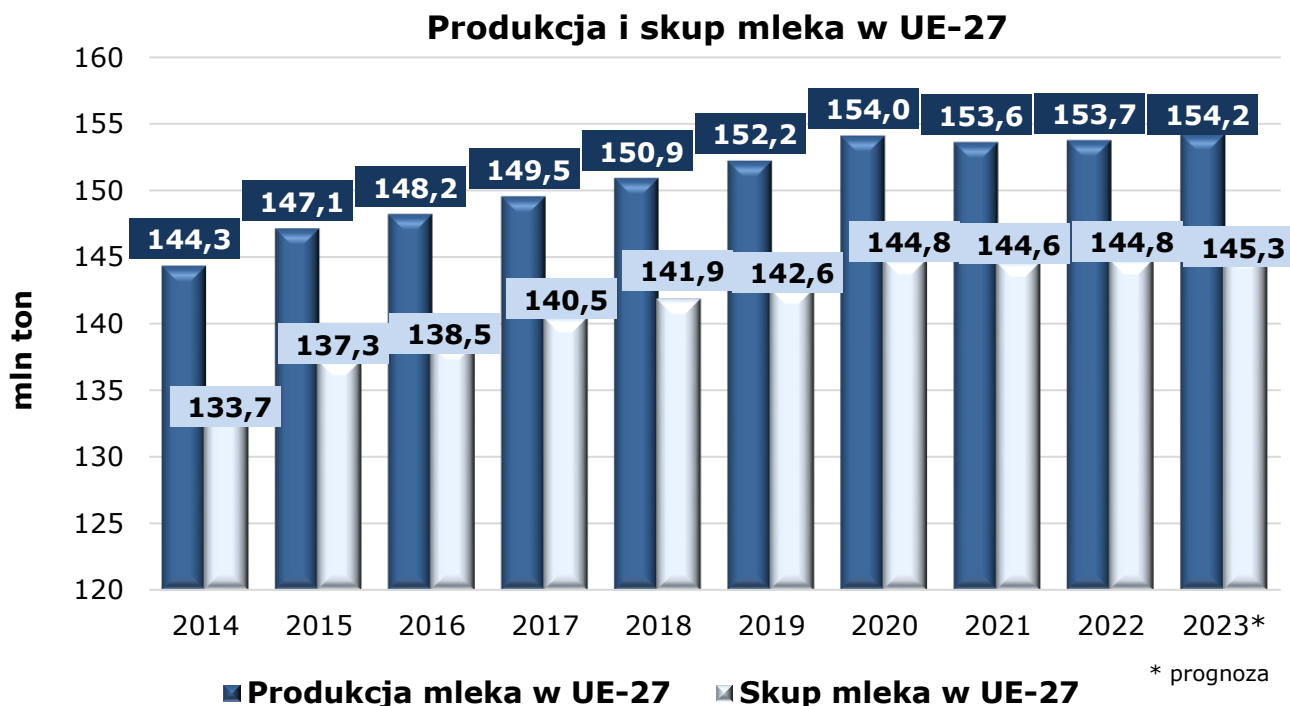
Najwięksi globalni producenci produktów mlecznych w 2023 r. w ekwiwalencie mleka

Źródło: FAO – *Food Outlook Biannual report on global food markets November 2023 – Milk and milk products.*

¹ FAO – *Food Outlook Biannual report on global food markets November 2023 – Milk and milk products.*

Dalszy umiarkowany rozwój produkcji przewidywany jest również w Unii Europejskiej, która należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Według prognozy Komisji Europejskiej w 2023 r. unijna produkcja surowca prawdopodobnie wyniesie 154,2 mln ton, o 0,3% więcej niż w roku 2022.

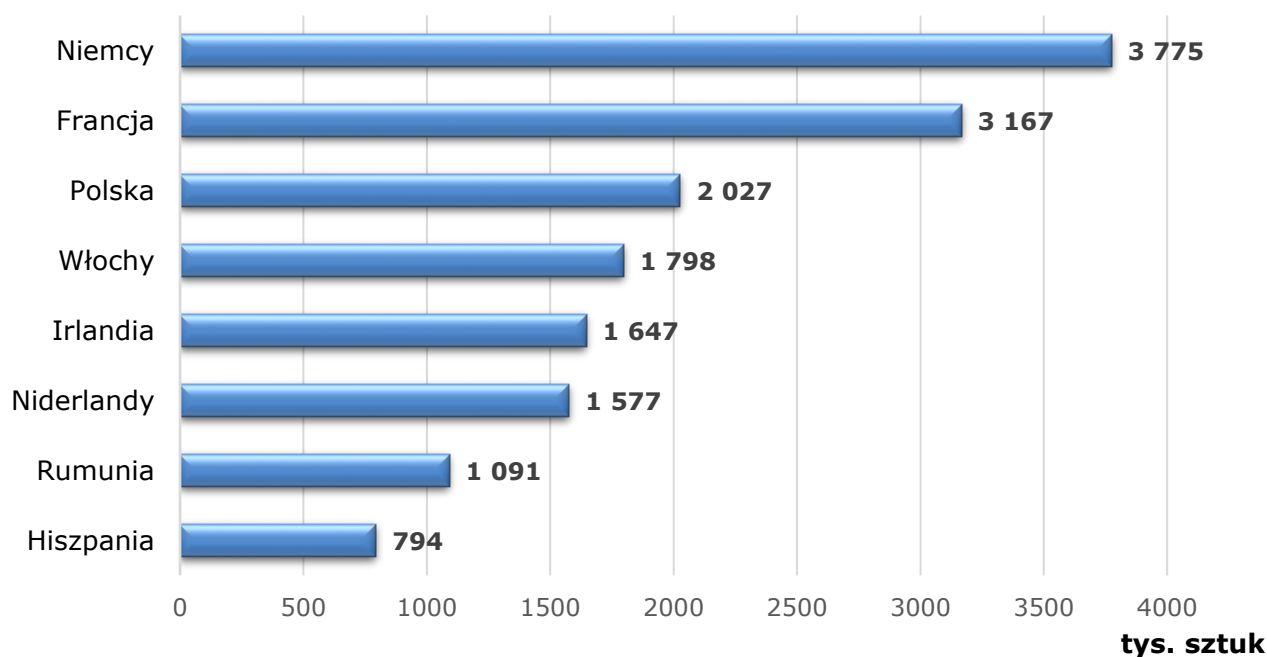

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych: *Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2023 and 2024*, Autumn 2023, Edition No 37.

Prognozowana w 2023 r. redukcja pogłowia krów w UE-27 (o 1% w relacji r/r, do 19,7 mln szt.) zostanie prawdopodobnie zrekompensowana dalszym niewielkim wzrostem wydajności mlecznej (o 1%, do 7710 kg/szt.). W efekcie dostawy mleka do skupu na rynku unijnym w 2023 r. mogą zwiększyć się o 0,3%, do 145,3 mln ton².

² https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/outlook/short-term_en, data odczytu: październik 2023 r.

Kraje o największym pogłowie krów mlecznych w UE w czerwcu 2023 r.

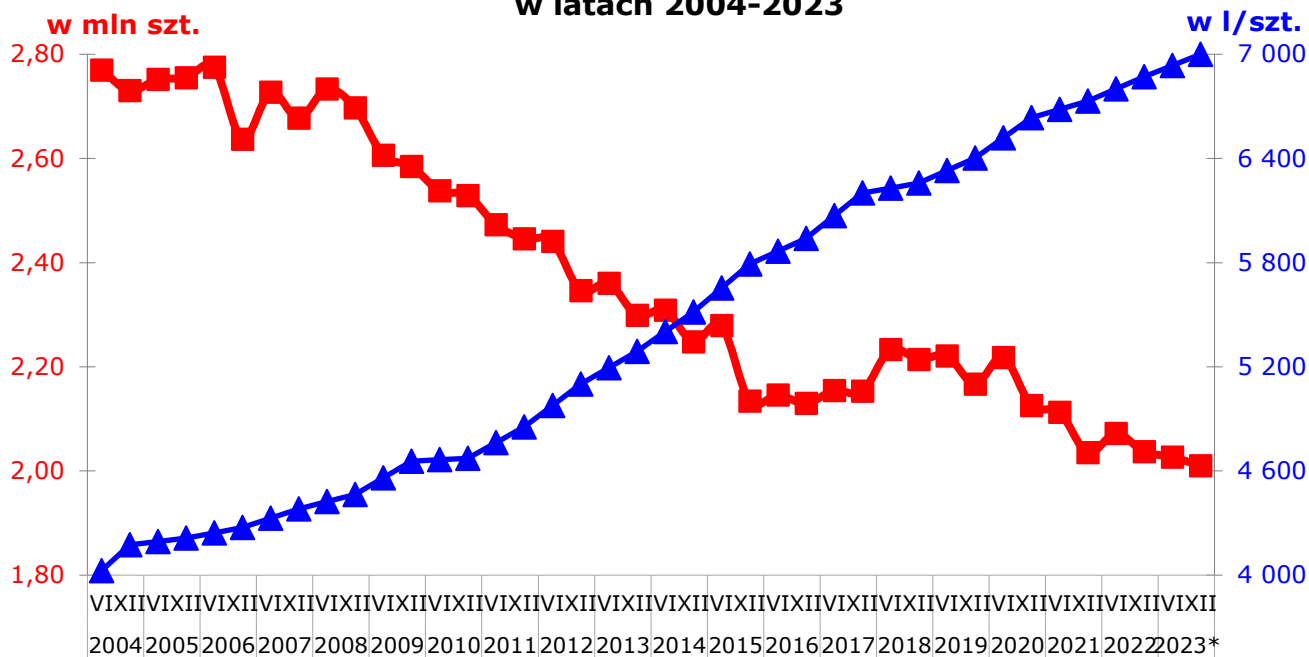

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Eurostat, data odczytu 27.11.2023 r.

Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trzecie miejsce wśród krajów UE pod względem liczebności stada krów mlecznych z 10% udziałem w unijnym pogłowie krów mlecznych.

Podobnie jak na rynku UE w Polsce w 2023 r. spadło pogłowie krów mlecznych przy jednoczesnym dalszym wzroście wydajności mlecznej. W czerwcu 2023 r., według danych GUS krajowe pogłowie krów mlecznych wyniosło 2 027 tys. szt. i było o około 45 tys. szt. (o 2,2%) mniejsze niż rok wcześniej. Sytuacja notowanego spadku pogłowia krów mlecznych przy rosnącej wydajności mlecznej ma przełożenie na zwiększenie podaży mleka do skupu na rynku krajowym.

Pogłowie i wydajność krów mlecznych w Polsce w latach 2004-2023

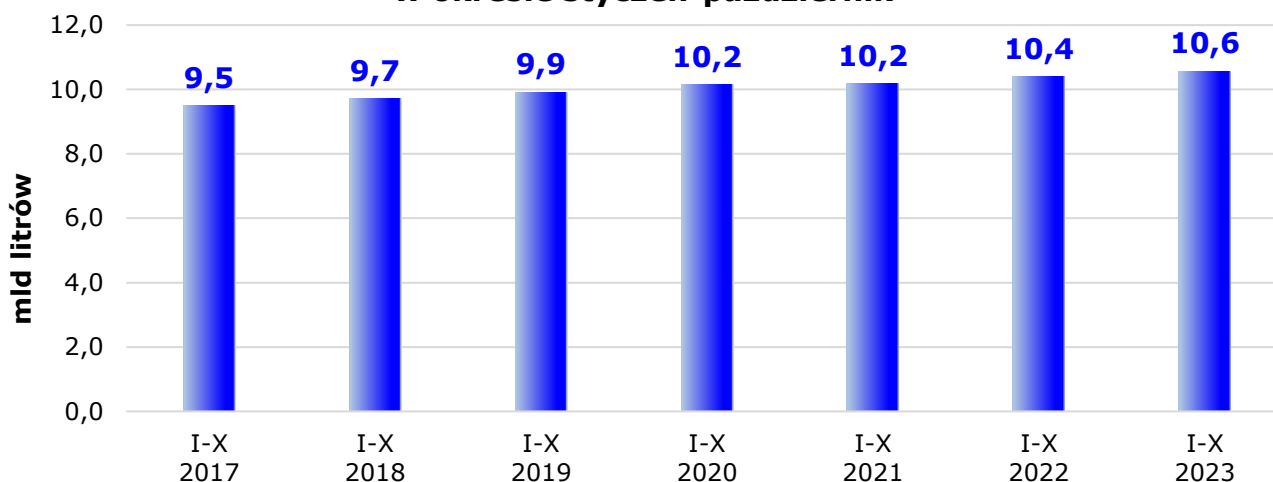
* w 2023 r. szacunek IERiGŻ-PIB

—■— Krowy mleczne   —▲— Wydajność mleczna krów mlecznych

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS, IERiGŻ-PIB.

W Polsce od początku 2023 r. podaż mleka surowego do skupu utrzymuje się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według danych GUS w październiku 2023 r. do podmiotów skupujących krajowi producenci dostarczyli ponad 1 mld litrów surowca, o 1% więcej niż w październiku 2022 r. Łącznie w okresie styczeń–październik 2023 r. krajowy skup mleka surowego ukształtował się na poziomie ponad 10,6 mld litrów i był o 2% większy niż w analogicznym okresie przed rokiem.

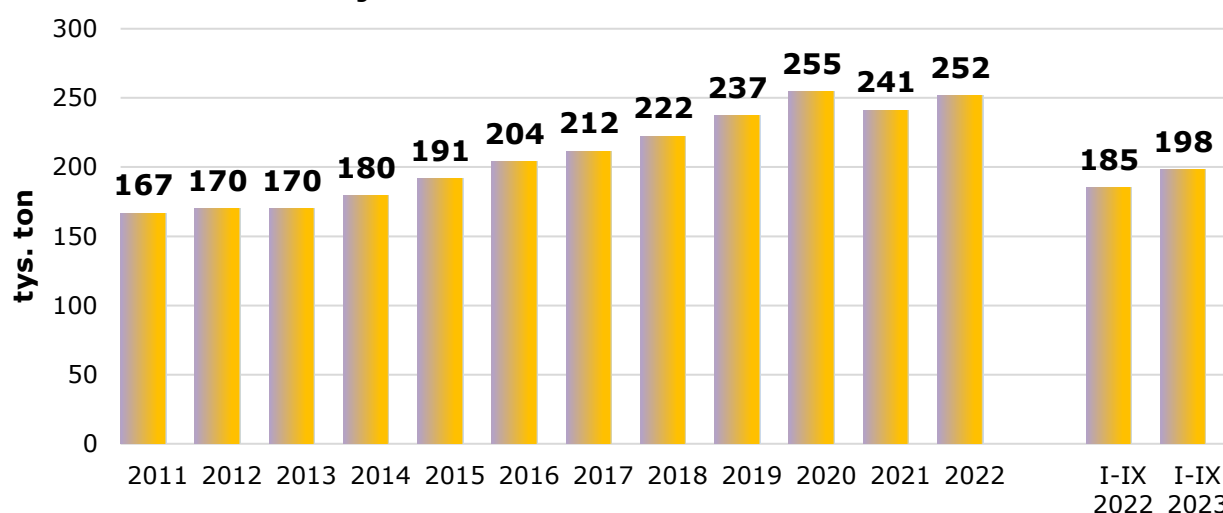
Dostawy mleka surowego do skupu w Polsce w okresie styczeń–październik

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS, listopad 2023 r.

W 2023 r. wzrost dostaw mleka do przemysłu mleczarskiego wpływał stymulująco na zwiększenie krajowej produkcji masła, OMP i serów. W okresie styczeń–wrzesień 2023 r. produkcja masła w Polsce ukształtowała się na poziomie 198 tys. ton, o 7% wyższym niż w porównywalnym okresie rok wcześniej. Równocześnie na rynku serów podpuszczkowych dojrzewających produkcja zwiększyła się o 8,5% i osiągnęła 288 tys. ton³. Niewielki wzrost produkcji (o 1%, do 385 tys. ton) odnotowano w segmencie serów niedojrzewających i twarogowych. W okresie pierwszych trzech kwartałów 2023 r. produkcja OMP wyniosła ponad 145 tys. ton i była o 3,5% wyższa niż przed rokiem.

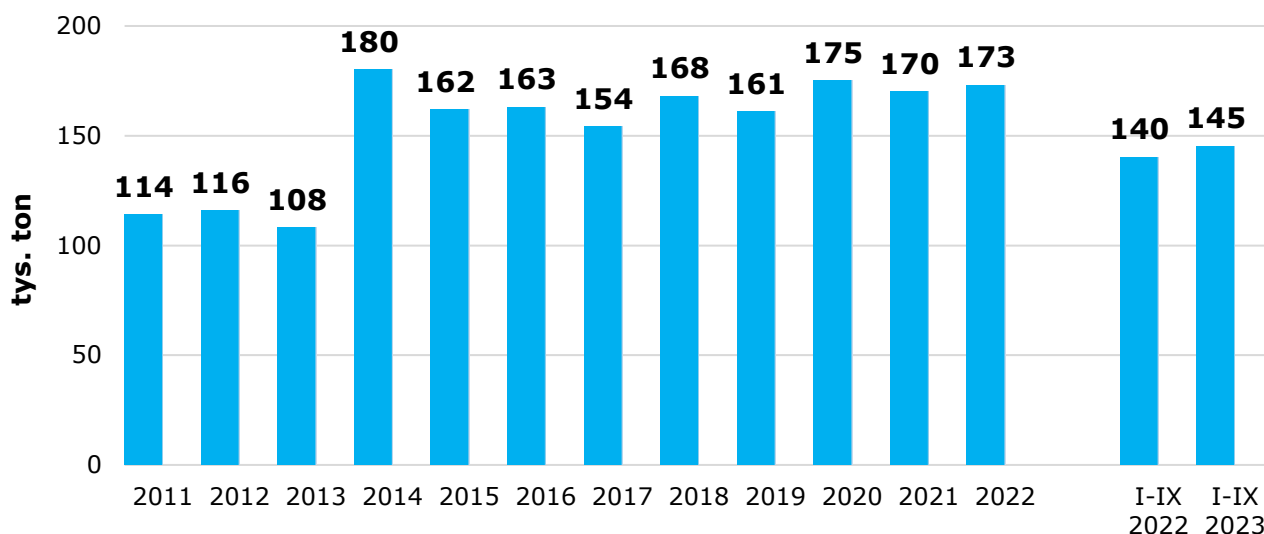
Produkcja masła w Polsce w latach 2011-2023

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS, listopad 2023 r.

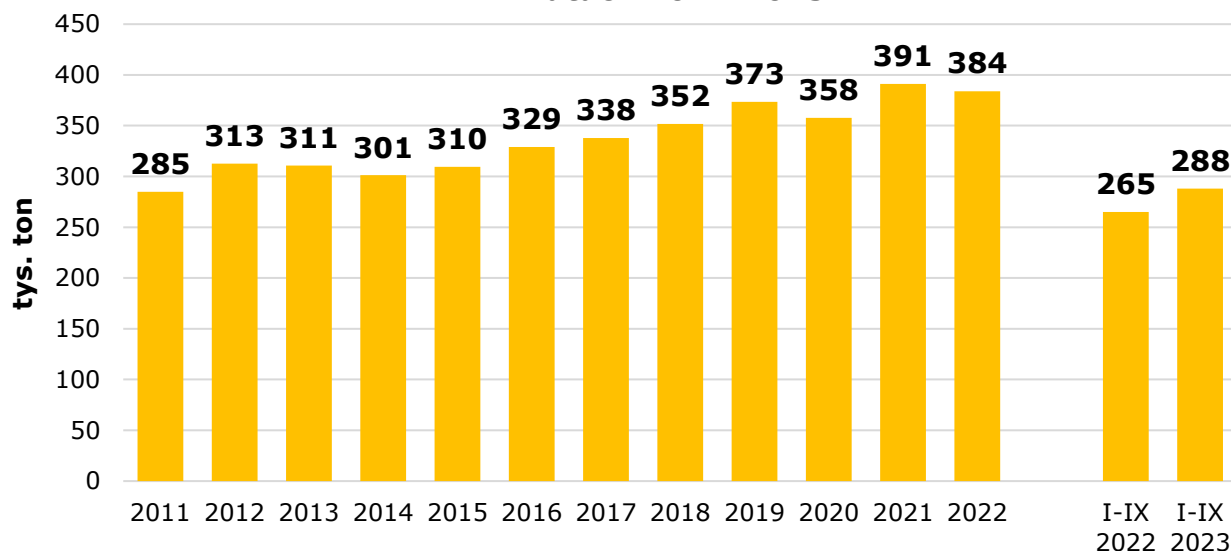
³ Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

Produkcja OMP w Polsce w latach 2011-2023

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS, listopad 2023 r.

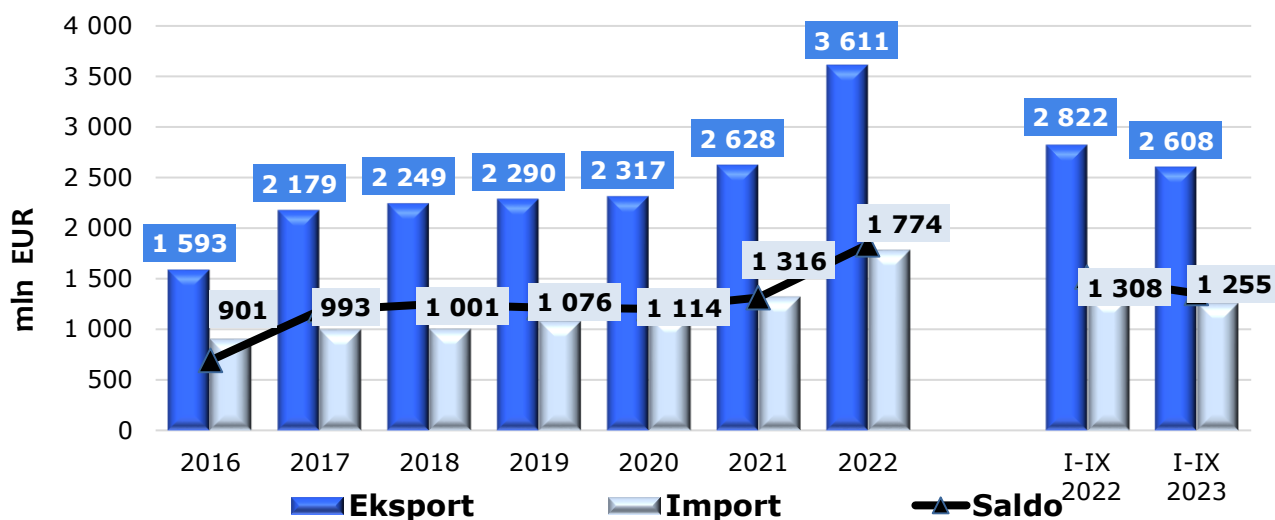
Produkcja serów dojrzewających w Polsce w latach 2011-2023

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS, listopad 2023 r.

W okresie pierwszych dziewięciu miesięcy 2023 r. wartość wywozu produktów mlecznych z kraju wyniosła blisko 2,6 mld euro (około 12 mld zł) i była o 8% niższa niż w tym samym okresie 2022 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano prawie 1,25 mld euro (5,8 mld zł), o 4% mniej niż w analogicznym okresie przed rokiem. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi od stycznia do września 2023 r. ukształtowało się na poziomie 1,35 mld euro (6,2 mld zł), o 11% niższym niż przed rokiem.

Polski handel zagraniczny produktami mlecznymi*

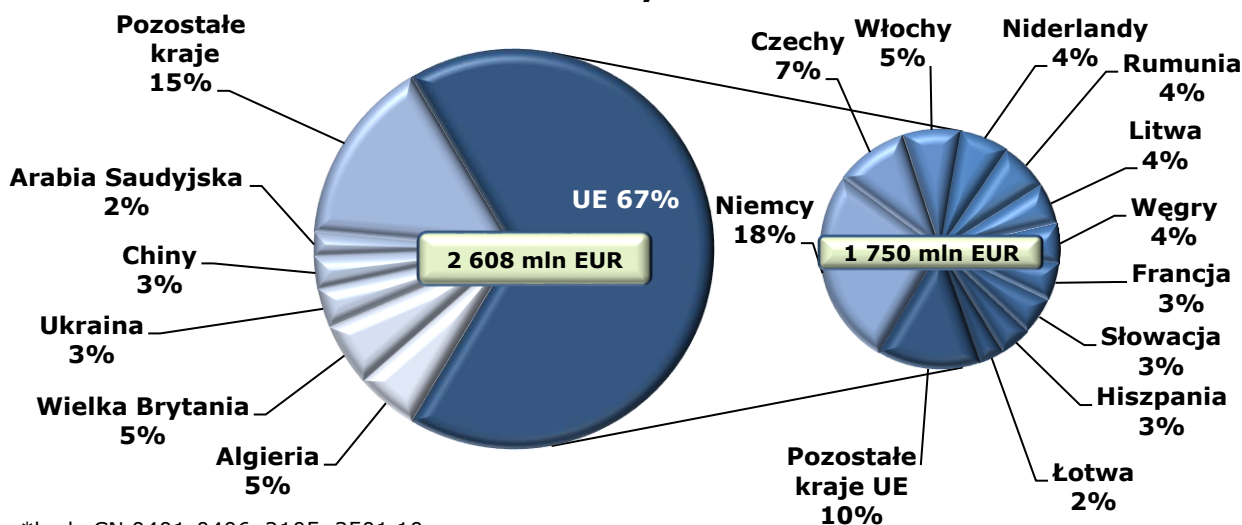

*z kazeiną i lodami

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, 2023 - dane wstępne.

W pierwszych dziewięciu miesiącach 2023 r. udział krajów unijnych w polskim eksporcie produktów mlecznych stanowił 67%. Przychody uzyskane z eksportu do krajów UE wyniosły 1,75 mld euro i były o 14% mniejsze niż w analogicznym okresie 2022 r. Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (18% wartości – 465 mln euro, które zakupiły głównie mleko płynne, śmietaną, sery i twarogi), Czechy (7% – 172 mln euro: sery, twarogi, masło), Włochy (ponad 5% – 136 mln euro: sery, twarogi, mleko w proszku) oraz Niderlandy (4% - 116 mln euro: masło, sery, twarogi i mleko w proszku) i Rumunia (4% – 115 mln euro: sery, twarogi i masło).

Struktura geograficzna eksportu produktów mlecznych* w okresie styczeń-wrzesień 2023 r.

*kody CN 0401-0406, 2105, 3501 10

Udział krajów pozaunijnych w wywozie produktów mlecznych z Polski od stycznia do września 2023 r. stanowił 33%. Przychody uzyskane z eksportu wyniosły około 0,86 mld euro i były o 9% większe niż w analogicznym okresie 2022 r. Największy udział w polskim eksporcie spośród krajów pozaunijnych miały: Algieria (5% wartości wywozu – 132 mln euro, gdzie wywożono głównie mleko w proszku i mleko zagęszczone), Wielka Brytania (5% – 131 mln euro: sery, twarogi i lody), Ukraina (ponad 3% – 83 mln euro: sery i twarogi), Chiny (blisko 3% – 69 mln euro: mleko płynne, śmietana i serwatka), a także Arabia Saudyjska (2% – 50 mln euro: sery, twarogi i mleko w proszku)⁴.

W grudniu 2022 r. średnia cena skupu mleka w Polsce osiągnęła rekordowy poziom 2,75 zł/l, o 50% wyższy niż rok wcześniej. Na początku 2023 r. tendencja wzrostowa została zahamowana. W kolejnych miesiącach ceny skupu mleka w Polsce ulegały znacznemu obniżeniu. Wzrost dostaw mleka do przemysłu był czynnikiem wspierającym spadek cen surowca. Dopiero we wrześniu 2023 r. spadek cen mleka uległ wyhamowaniu.

Według danych GUS w październiku 2023 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 1,96 zł/l, o 4% więcej niż w poprzednim miesiącu, ale o 25% mniej niż w październiku 2022 r. Kierunki zmian cen skupu mleka surowego na rynku krajowym stanowiły odzwierciedlenie tendencji na rynku międzynarodowym.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS.

⁴ Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

Ceny skupu mleka w Polsce (bez VAT) w ujęciu regionalnym

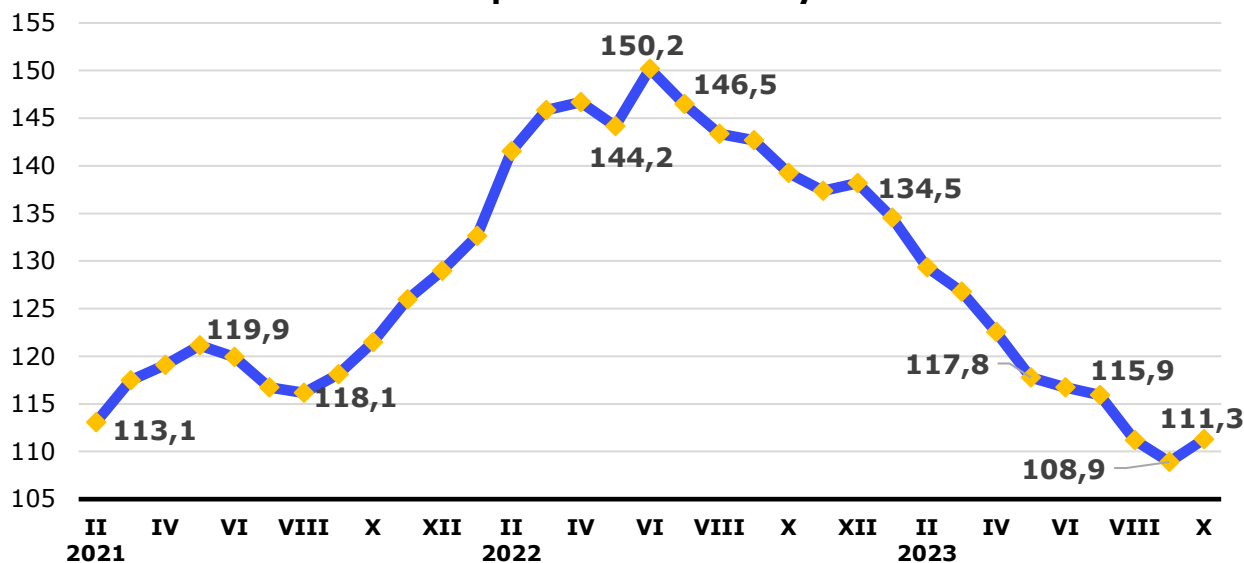
Województwa	w październiku 2023 r.	Zmiana ceny w %	
	w zł/hl	miesięczna	roczna
POLSKA	195,61	3,8	-24,9
Dolnośląskie	190,79	2,8	-27,6
Kujawsko-pomorskie	186,39	3,4	-26,3
Lubelskie	193,97	4,8	-24,6
Lubuskie	194,74	3,8	-28,6
Łódzkie	183,46	2,4	-24,4
Małopolskie	182,06	2,5	-24,0
Mazowieckie	194,31	3,5	-23,7
Opolskie	191,74	3,5	-27,6
Podkarpackie	189,37	1,4	-27,5
Podlaskie	210,52	5,1	-21,7
Pomorskie	187,77	3,8	-27,7
Śląskie	193,07	4,0	-27,1
Świętokrzyskie	191,52	3,9	-26,8
Warmińsko-mazurskie	196,88	5,0	-28,3
Wielkopolskie	191,08	3,0	-26,6
Zachodniopomorskie	190,62	2,4	-26,9

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

Światowy rynek mleka od początku 2023 r. charakteryzował się rosnącą produkcją u największych eksporterów produktów mlecznych, spowodowaną opłacalnością produkcji surowca przy jednoczesnej redukcji światowego popytu (również ze strony Chin), m.in. z uwagi na malejącą globalną siłę nabywczą konsumentów.

Międzynarodowy rynek mleka w okresie pierwszych trzech kwartałów 2023 r. znajdował się nadal w spadkowej fazie cyklu koniunkturalnego, co miało odzwierciedlenie w tendencji do obniżek globalnych cen mleka i produktów mlecznych. Według danych Organizacji Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa w październiku 2023 r. odnotowano zatrzymanie trwających od ponad roku miesięcznych spadków wartości indeksu cen produktów mlecznych FAO. W październiku 2023 r. wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 111,3 pkt, o 2,4 pp. wyższym niż we wrześniu 2023 r., ale o 28,0 pp. niższym niż przed rokiem.

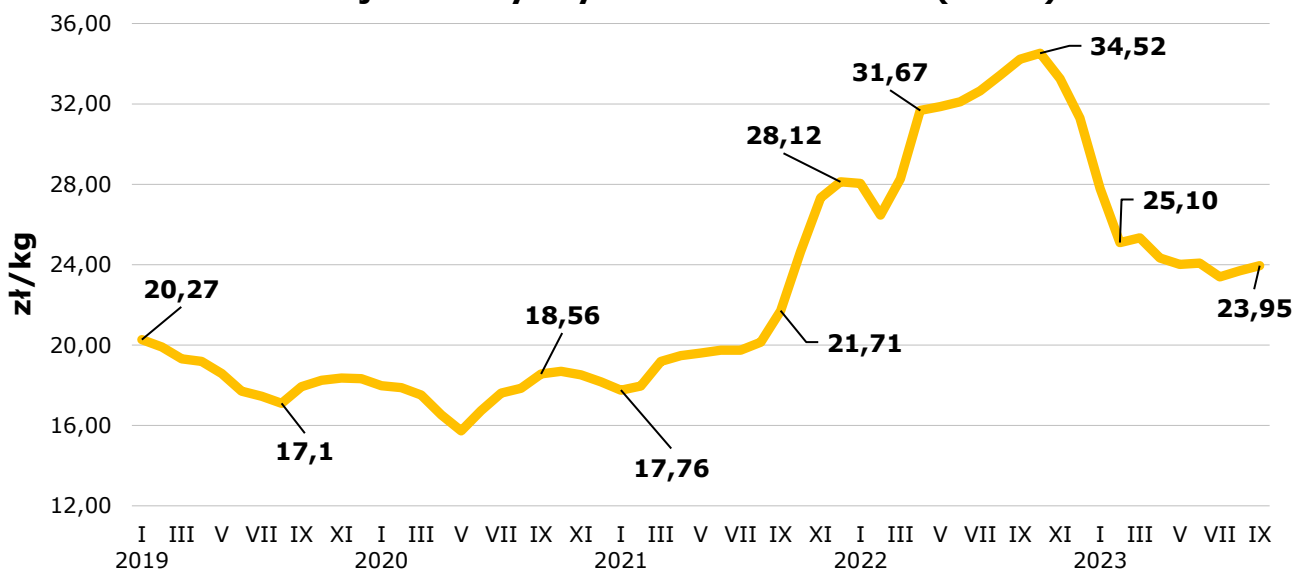
Indeks cen produktów mlecznych FAO

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie FAO Food Price Index. data odczytu 3.11.2023 r.

Kierunki zmian cen na rynku międzynarodowym mają znaczny wpływ na sytuację cenową na rynku krajowym⁵. W okresie ośmiu miesięcy 2023 r. kontynuowana była w Polsce, zapoczątkowana w listopadzie 2022 r., spadkowa tendencja cen masła. Od sierpnia 2023 r. ceny masła zaczęły rosnąć. We wrześniu 2023 r. za masło w blokach producenci uzyskiwali 23,95 zł/kg, o około 30% mniej niż w październiku 2022 r., tj. w miesiącu, w którym rozpoczęła się tendencja spadkowa.

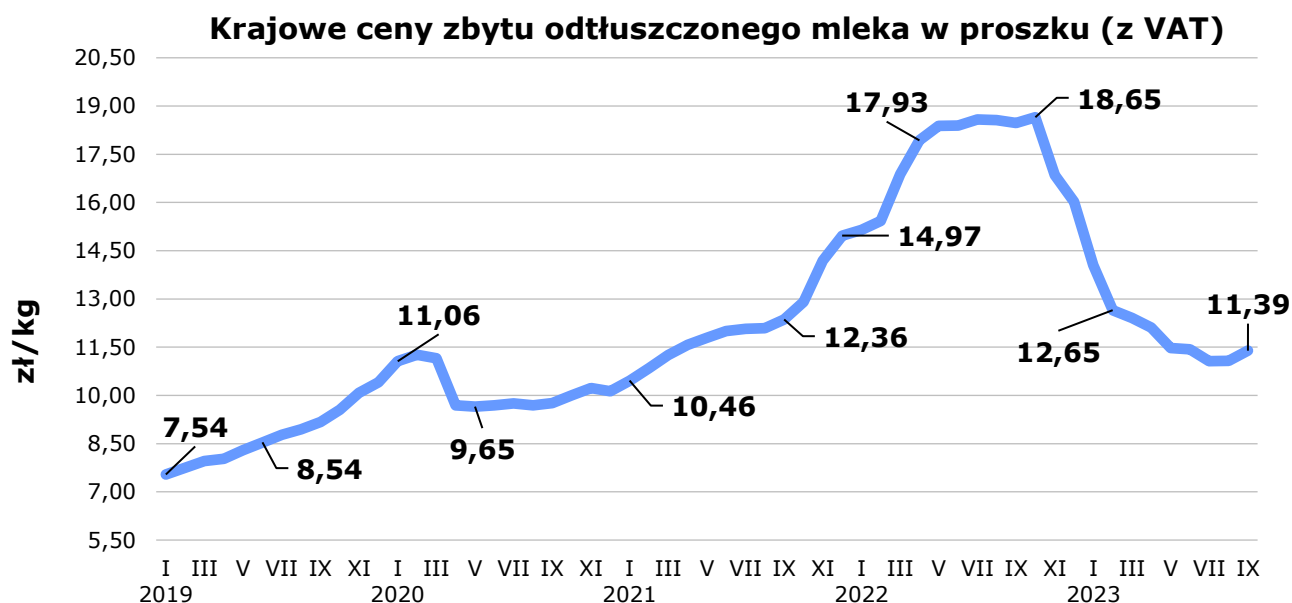
Krajowe ceny zbytu masła w blokach (z VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

⁵ Ceny produktów mlecznych w sierpniu 2023 r. – wg danych GUS, we wrześniu 2023 r. – ceny obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie tygodniowych danych ZSRIR MRiRW.

Na rynku krajowym do lipca 2023 r. kontynuowany był również spadek cen OMP, co było spowodowane przede wszystkim ograniczonym popytem na proszek mleczny na rynku międzynarodowym. Według danych GUS w sierpniu 2023 r. spadek cen OMP został zatrzymany, a we wrześniu br. producenci za ten proszek mleczny uzyskiwali 11,39 zł/kg, o 3% więcej niż przed miesiącem, ale o 38% mniej niż we wrześniu 2022 r., tj. w miesiącu, który zapoczątkował tendencję spadkową.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

Materiał opracowano w Biurze Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa⁶

⁶ Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.